

Postdejtonski dani teku - Šta nam to rade i šta nam se to dešava?

ZLATKO DUKIĆ
.....

BOSNA I Hercegovina boluje od hronične dejtonske bolesti, koju niko stvarno i ozbiljno ne liječi, a kojoj lijeka – s ovakvim odnosima u zemlji i svijeta prema nama – teško da će uskoro biti i, konačno, kojoj je zasad izvjesna jedino sudbina da bude – moneta za potkusurivanje računa velikih i moćnih (Evrope i Amerike) u sredi vanja balkanskih, evrojugistočnih i evropskih (ne)prilika

Umjesto željenog snijega i još željenije kiše, u četiri prva mjeseca 2007. godine imali smo nastavak pravog *pljusk*a događaja, informacija i zbivanja, koji prosto nagoni na *polu-apokaliptično* pitanje iz naslova. Sve, ama baš sve što nam se u ovoj godini desilo, ide naruku uvjerenju da dejtonski zamršena Bosna i Hercegovina sve više t o n e, da su odnosi sve komplikovaniji i sve bezizlazniji i da perspektive u vezi s evropskom budućnošću – iz dana u dan otužno hlape.

Ovoj, samo na prvi pogled sumornoj konturi naše slike, teško se – makar bila razlog da nekom od čitalaca, u prvi mah, baš to

padne na um – može prigovoriti pesimizam i depresivnost. Naprotiv, ona hoće da bude realan odraz stanja, koje bi se, bar samo uslovno, moglo redukovati na tri ključna simptoma hronične bolesti od koje patimo: (1) postizborno *smirivanje terena*, koje, ni sedam mjeseci iza 1. oktobra 2006. godine, nije donijelo ništa no-vo, a kamoli bolje; (2) nastavak upornog opstruiranja i svakovrsnog, čak i najotvorenijeg primitivno-nacionalističkog kočenja reformi, ustavne i policijske najprije, koje ide dotle da se ostrašćeno klikne *Biće onako kako mi želimo ili nikako, makar došle u pitanje evropske integracije*, te (3) ekstrakt-posljedica prave antibosanskohercegovačke političke histerije, primarno uzgajane u Republici Srpskoj, u vidu plaćanja penala za neispunjavanje obaveza – najprije kroz prolongiranje rokova za potpisivanje **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju**, a onda i ostalih kašnjenja.

Svojevrsan kamen-međaš, koji je samo utvrdio rovovske pozicije nacionalne isključivosti i njenih najvećih korifeja, bila je presuda **Međunarodnog suda pravde u Hagu**, iz februara 2007. godine. Presuda u tužbi

Bosne i Hercegovine protiv Srbije (SR Jugoslavije), osim što je nova potvrda goleme političke prostituisanosti i pervertiranosti međunarodne zajednice, istim simptomima je *oplemenila* pravdu i pravičnost. Jer, kaže presuda, genocid je bio samo u **Srebrenici**, a **Srbija**, kao država-agresor, nije organizovano i planski htjela uništiti nijedan narod i državu BiH... Kao da mi nismo bili tu, vidjeli to, osjetili, znamo dobro, platili smo sve to...

Dejtonska nakarada, iz koje je odavno ishlapio zrakoprazni argument – da je dobro rješenje, jer je zaustavljen rat – tako se dvanaestu godinu manifestuje kao dalje ponižavanje i gaženje dostojanstva ne samo žrtve agresije, već i onih, koji su spremni oprostiti zlo i zločine – radi generacija koje dolaze – ali, ne i zaboraviti ono što nam se desilo.

Međunarodna zajednica, šta god da to znači i šta god se pod tim podrazumijevalo, sve lošije se snalazi i sve nespretnije ponaša, kako vrijeme ide. Bilo bi smiješno, da nije žalosno i, čak, surovo tvrditi da se OHR (ili ono što je od njega ostalo) ovdje ponaša kao slon u staklarskoj radnji. Nikad se to neće priznati, ali je jasno da je prošlogodišnji dolazak ostarjelog i isluženog, 80-godišnjeg **Kristijana Švarca Šilinga** na mjesto visokog predstavnika – čist promašaj i to bar iz dva razloga: prvo, zato što je riječ o čovjeku, koji biološki teško da može racionalno funkcionisati i drugo, zato što je u pitanju simpatični čikica, koji često odaje utisak nekog kome nije baš najjasnije da li je netom došao u - ili upravo pošao iz sirote Bosne i Hercegovine.

Da nije tako, ne bi onedavno, naizgled spontano, ali ne i neprimjetno, Švarc Šilingov posao faktički počeo raditi njegov prvi zamjenik, rabijatni (za svaki slučaj) Amerikanac **Rafi Gregorijan**. Iako nominalno drugi čovjek OHR-a, Gregorijan u svoje ruke preuzima sve važnije konce. Švarc Šiling se, tako, sprema za to da uredno ode iz ove zemlje i da se, najzad, nađe u stanju koje jedino priliči njegovim godinama – (ne)zasluženju penziji.

Naravno, uloga i efikasno (ne)djelovanje svijeta u BiH, ogleda se i na druge načine, ne samo na personalnom planu. Čak bi se mo-

glo reći da taj isti svijet **Banjaluka i Milorad Dodik** – vješto i talentovano vuku za nos. Kad se tome doda i nedavno skandalozno ot kriće Engleza **Džefrija Najsa**, bivšeg tužioca u procesu **Slobodanu Miloševiću**, o tome da je glavna haška tužiteljica **Karla del Ponte** svojedobno napravila tajnu (podzemnu) pogodbu sa Beogradom – dopustivši sakrivanje od javnosti ključnih tajnih dokumenata, koji bi potvrdili agresiju i genocid, eto nam moralno-političke, bolje kazano krajnje a m o r a l n e ravni na kojoj se mora posmatrati aktuelno, ali bogme i stanje Bosne i Hercegovine sutra.

Plus, naravno, Kosovo. Iako se mnogi ugledni i neugledni političari, naši i tuđi, satreše od erupcije demagoških floskula o tome da je Kosovo problem države Srbije, da nema veze s nama i da je rješavanje tog problema jedna, a gužva na našem terenu posve druga priča, stvarno – makar i ne uvijek vidljivo – dešava se nešto posve drugo. I drukčije.

Stari i provjereni **Evropin ljubavnik Beograd** je odavno morao biti načisto s tim da gubi Kosovo. I bio je. Ali, mudro i politički kvarno, zapravo precizno p r o r a č u n a t o, nastojao je i uspjjet će profitirati u toj prljivoj igri. Na čiji račun? Zna se – na račun slabijeg, ranjivijeg i nemoćnijeg. Dakle, na račun Bosne i Hercegovine. Jer, ne zaboravimo, u toj istoj Bosni i Hercegovini, na pola njene teritorije, Beograd ima svoje pouzdane saveznike, advokate i neku vrstu *kr-tice* – koja iznutra potkopava perspektive i aktuelno stanje BiH. **Mladen Ivanić, Milorad Dodik, Igor Radojičić** – aktuelna udarna banjalučka trojka, ne samo da otvara kišobran u Banjaluci kad god padne kiša u Beogradu. Ona, istovremeno, zajedno s mnogim drugim u svojim dvorima, svaku pomisao ka uređenju, jedinstvenom i zajedničkom nastupu unutar BiH ili u njeno ime, u startu minira. Još se, dakle, strasno sniju mitomanski snovi o *nebeskom narodu* i o jednoj državi u kojoj će on živjeti.

Treba li nam za ovo bolja potvrda od sramne reakcije predsjedavajućeg Predsjedništva BiH **Nebojše Radmanovića** na nedavnu odluku druge dvojice članova Predsjedništva

– **Harisa Silajdžića** i **Željka Komšića** – o tome da se Srbiji uputi apel da izvrši svoje obaveze iz presude Suda pravde u Hagu? Treba li, uz to, još i potvrda u obliku teze da se o hvatanju **Mladića** i **Karadžića** više ozbiljno i ne govori? Jer, to je očito postalo drugorazredno pitanje. I zato je u pravu bivši haški zvaničnik **Greem Bjuitt**, koji tvrdi u jednom intervjuu – da Radovan Karadžić i Ratko Mladić nikad neće biti uhapšeni!...

Kao da to mi nismo znali...

A sad da se vratimo na ona **tri ključna simptoma bolesti**, od koje boluje ova zemljica, a u kojoj ni neki najodgovorniji ljudi nisu svjesni, s jedne strane, ozbiljnosti boljke, a s druge strane – ni vlastite nemoći i nesposobnosti da joj nađu terapiju.

Još jesenas, odmah poslije izbora, a pogotovo kasnije, moralo je iole pismenijem i obavještenijem Bosancu i Hercegovcu – tačnije, onome kome je stalo do ove zemlje, a ne do toga da se prisloni lijevo ili desno od nje – pasti u oči da **probosanskohercegovačke snage nisu pobijedile**. Preciznije: za razliku od kompaktnosti i homogeniziranosti izbornog tijela u RS-u, druga polovina zemlje je ostala – u inferiornom položaju. Najprostije kazano: s ove strane entietske linije nema ni približno takvog kalibra, koji bi bio dorastao isključivosti, šovenskoj sirovosti, primitivizmu i bahatosti političkih pobjednika s druge strane.

Čak i kad bi se desilo da, u političkom i biološkom smislu, takav neko u **Federaciji** i postoji, pitanje je šta bi se desilo zbog toga što ovdje nema ni minimuma potrebnog jedinstva i mogućnosti dogovora. Jer, ako se

na **Vladu Federacije** čekalo pola godine, ako je više od pola kantona tek s prvim mjesecima 2007. dobilo vlade, ako se u **Hercegovačko-neretvanskom kantonu** i **Mostaru** ni do dan-danas (kraj aprila 2007.) nije postigao dogovor – kako se ozbiljnim, pouzdanim i odgovornim može nazvati ikakva priča o vlasti, o razvoju, o pravljenju države?

Presudno za dalje p o t a p a n j e perspektiva i gašenje nade, bilo je – ali samo dijelom – svojevremeno cijepanje HDZ-a na dvije stranke. Pravi problem je nastao poslije izbora. Oba HDZ-a – i **Ljubićev** i **Čovićev** – misle da su ekskluzivni i jedino kvalifikovani predstavnici Hrvata u BiH. Naravno, to je zabluda, ali je još gore što to plaćamo svi mi. Jer, iskihavanje kašnjenja formiranja vlasti, ceh je koji je svima fakturisan. I tek će imati cijenu – kroz zastoje, kroz paralizu, kroz nesnalaženje i, riječju, n e s p o s o b n o s t onih, kojima su glasači, opet u zabludi,

dali povjerenje!

(Jedina korist, ako je to korist, jeste u tome što je poderani HDZ doveo do podjele hrvatskog biračkog tijela u BiH, pa je član Predsjedništva postao **Željko Komšić**, kao endemski primjerak političara, za koga su glasali oni koji su se na izborima pojavili u svojstvu građana, a ne pripadnika ovog ili onog nacionalnog krda.)

Drugi simptom bolje smo nazvali **opstruiranje reformi**. Ništa drugo se nije moglo, ali ni smjelo očekivati. Doduše, imali smo bar iluziju o tome da će međunarodna zajednica reagovati prema onima koji sve drskije, otvorenije i besprizornije razvijaју sve što imalo zamiriše na jedinstvo i zajedništvo u BiH. Na primjeru **prošlogodišnjeg brodoloma ustavnih amandmana** i kasnijeg (i aktuelnog) **opstruiranja principa reforme policije**, to se više nego dobro vidi. Ali, i dalje se čeka rješenje. Nema ga, iako upozorenja iz **Brisela** o rokovima, o vozovima, koje još možemo uhvatiti – ozbiljno zvuče. Na šta se, vrlo vjerovatno, antibosanskohercegovački špic-igrači, banjalučki najviše, negdje u prikraku grohotom smiju. I bacaju čeznutljive poglede prema Beogradu, čekajući raspetljavanje kosovskog čvora...

Najzad, simptom u vidu ekstrakt posljedice **udaljavanja nas od Evrope i Evrope od nas**. To je ono što, očito, neki žele. Nevolja je u tome što su oni i moćniji, i uticajniji i bolje postavljeni od probosanskohercegovačkih snaga. Njihova rasutost u političke stranke, koje se pola godine nisu mogle dogovoriti o tome čija će zadnjica u koju foteljicu, zatim o tome kako tretirati onomad aktuelizirano pitanje **Srebrenice, iseljavanja Srebreničana** i traženja posebnog statusa za nju – kroz izdvajanje iz RS-a ili pretvaranja u zaseban distrikt – sve je to izmućkano do te mjere, da se u opštem metežu, od nataloženog mulja i od onoga što prljavo pliva na površini tog povodnja, ne vidi suština.

Koji je mogući elemenat za odgovor na pi-

tanje iz naslova.

Ogleda se u tome da se ni Evropa ni njeni plaćenici u ovoj zemlji, uključujući i povremene američke napade brige i zainteresovanosti za nas, neće mnogo *počešati* zbog stanja kod nas – kad vide da ni ovdašnji najodgovorniji ljudi, koji su nažalost u politici i odlučuju o nama, o ovoj zemlji brinu kao o lanjskom snijegu. Štaviše, nastoje da svakog dana bude što manje Bosne i Hercegovine, kako bi se, u apokaliptičnoj varijanti rješenja naše sudbine, danas-sutra egzaltirano kliknulo da je ona *n e m o g u ć a*, da je, dakle, bio u pravu onaj ko je pokušao da je satare i da, prema tome, valja dići ruke od onoga što nosi ima BiH... U međuvremenu, javiće se neki novi, teži i opasniji problemi, rasplamsaće se Kosovo, valja se njemu posvetiti, valja pripaziti na to kako će reagovati Beograd, jer, ipak, Beograd je stari evropski partner, on je prijestonica najbrojnijeg naroda na Balkanu i, zato, nije nimalo preporučljivo ikog tamo ljutiti ili okrenuti protiv sebe... Pogotovo ne radikale, koje podržava trećina biračkog srbijanskog tijela.

I tu je, eto, rješenje enigme. Ako je to uopšte enigma...

U svim nagodbama, trgovinama i pogađanju moćnih i bogatih, otkad je civilizacije i prostitutke-politike, mali, siromašni i bespomoćni su plaćali cehove. Služili su kao moneta za potkusurivanje i za to da se preko njih naplate svi nesporazumi, zategnuti odnosi, dobici i gubici. S tim, naravno, što su dobici zagarantovani jakim i bogatim, a gubici bijedi i sirotinji...

A rješenje? – upitaće, možda, čitalac *Gračaničkog glasnika*, ako je došao do kraja ovog teksta.

E, rješenje je, poštovani čitače, za ovih jedanaest i kusur postdejtonskih godina – prokockano u više navrata. Posljednji put – 1. oktobra 2006. godine.

Tada su bili izbori.

I izabrali smo, eto...Mi, a ne neko drugi.